

Peaminister Jüri Uluotsa kõne

18. juuni 1940

Peaminister prof. J. Uluots pöördus teisipäeval kell 10 õhtul kõnega rahva poole. Oma kõnes ta lausus:

Lugupeetud kaaskodanikud.

Teie ise olete võinud tähele panna, kuidas kõik rahvad praegusel ajal elavad üle suuri ajaloolisi sõjalisi sündmusi. Tänu möödunud sügisel Nõukogude Liiduga sõlmitud vastastikuse abistamise paktile on aga Eesti saanud seniseni kasutada rahu.

Möödunud pühapäeval, 16. juunil Nõukogude Liidu valitsus esitas Eesti valitsusele nõudmised, millede sihiks oli eelpool tähendatud abistamise pakti täitmise kindlustamine Eesti ja Nõukogude Liidu vahel.

Vabariigi Presidendi eesistumisel, kes selleks oma suviasukohalt Orult kiires korras sõitis Tallinna, Vabariigi Valitsus võttis eelpool tähendatud nõudmised vastu ja sama pühapäeva õhtul teatas sellest Nõukogude Liidu valitsusele.

Sel viisil kokkulepitud tingimuste kohaselt Vabariigi Valitsus kohe esitas lahkumispalve, mille Vabariigi President vastu võttis, ühtlasi viivitamata astudes samme uue valitsuse kujundamiseks.

Sama kokkuleppe tagajärjel esmaspäeval, 17. juunil, algas Nõukogude Liidu väeosade asumine mitmetesse keskustesse Eestis, kus neid seni ei olnud, ning mitmete piiripunktide kaudu saabumine Eestisse täiendavalt neile Nõukogude Liidu vägedele, kes seni juba Eestis asusid.

Nõukogude Liidu sõjavägede paigutamise ja muude sellega seoses olevate küsimuste lahendamiseks sõlmiti Eesti ja Nõukogude Liidu sõjaväevõimude vahel kokkulepe, mis kirjutati alla Narvas esmaspäeval, 17. juunil kell 15. Eksiarvamuste ja provokatsioonide ärahoidmiseks selle kokkuleppe kohaselt tuleb Eesti kogu tsiviilelanikkonnal oma sõjariistad ära anda Eesti sõjaväe ladudesse. Eesti võimude poolt on vastavad korraldused tehtud.

Vabariigi Valitsus on kindel, et iga Eesti elanik neid korraldusi täpselt täidab.

Kõik Nõukogude Liidu väeosade liikumised ja ümberpaigutused Eesti maaalal on toimunud ettenähtud kavade kohaselt, heas korras ja ilma mingite vahejuhtumiteta.

Möödunud sügisel sõlmitud vastastikuse abistamise pakt Eesti ja Nõukogude Liidu vahel, samuti eelpool kirjeldatud täiendavad lepped ja korraldused omavad sihiks vastastikuse usalduse alusel kindlustada mõlema lepinguosalise sõjalisi kaitsehuvisid ning rahu, võimaldades loovat tööd. See siht on seni saavutatud kesk rahvaste raskemaid võitlusi, ja ma olen kindel, et sama siht saavutatakse ka edaspidi.

Võimalikkude eksiarvamuste kõrvaldamiseks olgu teada, et Eesti on praegu teotsemas kõiges oma põhiseaduslikus korralduses.

Vabariigi President, meie kõigi poolt lugupeetud ja armastatud Konstantin Päts, on varasemast haigestumisest nüüd suve saabumisel täiesti tervenunud ja iga päev oma vastutusrikkaid ülesandeid täitmas.

Lahkumispalve esitanud Vabariigi Valitsus ja tema iga liige täidavad iga päev oma kohuseid, kuni seaduslikus korras kutsutakse ametisse uus Vabariigi Valitsus.

Kõik muud asutused töötavad korrapäraselt. Eesti rahvas aga, kogu Eesti kodanikkond, on jätkamas oma igapäevast tööd ja ülesandeid, igaüks oma alal, Eesti kodanikule omase rahuga. Kui viimastel päevadel hargnesid eelpool tähendatud sündmused, siis Vabariigi Valitsus oli veendunud, et Eesti rahvas suhtub kõigesse sellesse täieliku arusaamisega ja rahuga, jätkab oma tegevust harilikus korras ning tahab täita kõik vajalikuks osutuvad korraldused. See kõik on nõnda toimunud, nagu arvata võis.

Võin kinnitada, et midagi pole mind sügavamalt liigutanud kui teie, lugupeetud kaaskodanikud, sügav arusaamine suurtest ajaloolistest sündmustest ning teie suhtumine

neisse rahu ja korra alalhoidmisega. Püsigu teil ka edaspidi seda arusaamist, rahu ja korda ning jätkake igäüks oma igapäevast tööd. Südamest tänan teid ja soovin kõike head.

Uus Eesti, 19. juuni 1940.